

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ЗАСОБІВ РЕДАГУВАННЯ ВЛАСНИХ ІМЕН У ПЕРЕКЛАДНИХ ТЕКСТАХ

Хайло А. М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, вул. Пушкінська, 79/2, тел. 707-63-60,
e-mail: alina_khailo@ukr.net*

Бурхливий розвиток інформаційних технологій, глобальної мережі Інтернет – усе це збільшує обіг документів, які повинні бути перекладені тією чи іншою мовою. Наявність попиту на швидкі та якісні перекладацькі послуги підвищує вимоги до цього виду людської діяльності. Терміни виконання таких замовлень зменшуються, тому перекладачеві, який не користується допоміжними засобами автоматичної обробки мовної інформації, важко вкладатися в установлені часові рамки. Крім цього, художні твори перенасичені власними назвами, що призводить до їх неточного перекладу. Це викликано тим, що автор не завжди відстежує переклад власних назв, а робота редактора полягає саме у виправленні таких помилок і уніфікації власних назв для перекладу. Таким чином, проблема якісного та швидкого редагування власних назв у перекладених текстах є актуальною для будь-якого перекладу.

Отже, метою нашої роботи є створення програмного забезпечення для вирішення задачі автоматизованого редагування власних назв в перекладних текстах.

Редагування – це вид фахової діяльності, що пов'язаний з підготовкою до випуску у світ творів друку та аудіовізуальної продукції. Структура редагування включає редакторський аналіз, прийняття рішення й правку. Предметом редагування є приведення об'єкта редагування у відповідність із чинними нормами. При автоматизованому редагуванні більшу частину операцій виправлення виконує система редагування, а людина – лише операції контролю.

Матеріалом для нашого дослідження стали власні назви. Власна назва – це об'єкт ономастики, у визначенні якої це «слово або словосполучення, яке служить для виділення іменованого об'єкта серед інших об'єктів і його індивідуалізації та ідентифікації» [1]. Правильно виділяти і розпізнавати власні назви: імена людей, назви організацій, географічних об'єктів і т. п., необхідно для редагування власних назв та їх подальшого аналізу.

Серед існуючих методів виділення власних назв у тексті нами було обрано метод контекстного аналізу, який спирається на правила ідентифікації антропонімів в залежності від контексту. Описаний метод складається з трьох етапів [2]:

- 1) визначення меж послідовності слів, з яких утворюється власна назва;
- 2) віднесення отриманого елемента до певної семантичної категорії (ім'я людини, топонім тощо);

3) збереження отриманого результату для подальшого використання.

Комп'ютерне редагування має свої специфічні розмежовані в часі етапи опрацювання тексту [3]:

- передредагування;
- інтерредагування;
- постредрагування.

Комп'ютерне редагування здійснюється послідовно: від однієї одиниці до іншої. Закінчивши опрацювання на одному рівні та усунувши всі помилки, переходять до наступного.

Для того, щоб перевірити якість перекладу відредагованого тексту, необхідно ввести певні критерії оцінювання. Так, виділяють наступні типи перекладацьких помилок [4]:

1) змістовні помилки (коли порушується зміст тексту);

2) логічні помилки (коли перекручуються логічні зв'язки між окремими частинами тексту, що перекладається, або порушуються причинно-наслідкові відношення);

3) стилістичні помилки (коли порушується узус мови перекладу, норми сполучення слів, використовуються терміни або слова іншого стилю, має місце дуже ускладнений синтаксис, тощо);

4) орфографічні помилки;

5) помилки з пунктуації.

Звідси випливає необхідність розробки деякого формального способу розмітки помилок у тексті перекладу, причому цей спосіб повинен гнучко змінюватися відповідно до критеріїв оцінки перекладу. Для формального опису помилок перекладу, на наш погляд, підходить дескриптивна розмітка. Адже редактор перекладу зосереджуватиметься на змісті міток, тобто визначатиме до якого саме типу належить помилка, а не на тому, яким чином будуть виглядати самі мітки (наприклад, яким шрифтом вони будуть набрані).

Редагування належить до таких різновидів людської діяльності, яка вимагає великої концентрації її фізичних та інтелектуальних сил. В основі цього процесу полягає критичний аналіз тексту, метою якого є його опрацювання відповідно до існуючих мовних та літературних норм мови та оформлення такого змісту, який би допоміг читачеві сприйняти відредагований текст. Запропонована нами автоматизована система редагування власних назв, на наш погляд, якнайкраще сприятиме редакторській справі.

Список літератури

1. Блох М.Я., Семёнова Т.Н. Имена личные в парадигматике, синтагматике и прагматике. – М., 2001. – 194 с.

2. McDonald D. Internal and External Evidence in the Identification and Semantic Categorization of Proper Names // Corpus Processing for Lexical Acquisition. The MIT Press, 1996. – Т. 2. – С. 32 – 43.

3. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика. – Суми: Університетська книга, 2004. – 382 с.

4. Сдобников В. В. Критерии оценки качества перевода и типология переводческих ошибок. – Нижний Новгород, 2007. – 175 с.